

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN
ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

HUNGARIAN SCIENCE ABROAD
PRESIDENTIAL COMMITTEE

Tisztelt Olvasóink!

Hírlevelünk első számát megközelítőleg 1700-an kapták meg: a Magyar Tudományos Akadémia rendes, levelező és külső tagjai, külső köztestületi tagjai, a külhoni (Kárpát-medencei és Kárpát-medencén kívüli) tudományos szervezetek, a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság és a Domus Kuratórium tagjai.

Örömünkre szolgált, hogy számos visszajelzést kaptunk: dicséretet, javaslatot, kiegészítést, s minden levélíró egybehangzóan örült az új információforrásnak.

Szándékainkkal találkoztak azok a javaslatok, amelyek föl hívták a figyelmünket a collegium hungaricum típusú magyar kulturális intézetek tudományos programjainak figyelemmel kísérésére.

Az egyes hírfajták (szakterületi vagy regionális) hiányolásával kapcsolatban megerősítjük: a hírlevél összeállításakor csak azokra az információkra tudunk támaszkodni, amelyeket a határainkon kívül élő tudós honfitársaink, illetve szervezeteik eljuttatnak nekünk, ezeket igyekszünk kiegészíteni az intézményi-szervezeti honlapokon megjelenő releváns információkkal.

Arra törekszünk, hogy a teljes magyar közösség közérdeklődésére számot tartó, a határokon kívül születő, aktuális magyar tudományos eredményekre föl hívjuk a figyelmet.

Várjuk további észrevételeiket, javaslataikat és nem utolsósorban tudományos híreiket.

Kocsis Károly elnök

2. oldal

ELISMERÉSEK, DÍJAK

Gábor Zoltán, az MTA külső tagja, a *magyar elméleti fizika* *kiemelkedő képviselője*,

a részecskefizika és az általános relativitás-elmélet területén elért eredményeiért, szaktanári munkájáért és a kutató generációk nevelésében végzett kimagasló tevékenységéért a **Simonyi Károly-díj szakkuratóriumának fizikai díját** vehette át.

[Bővebben:](#)

A díjról [bővebben:](#)

Posztumusz Arany János-érem Soós Kálmánnak.

A kitüntetést a magyar tudomány napján, november harmadikán Kocsis Károly akadémikusnak, az MTK EB elnökének megbízásából Brenzovics László, a Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Alapítvány elnöke adta át a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola elhunyt rektora özvegyének Beregszászon.

[Bővebben:](#)

Az Amerikai Magyar Alapítvány november 16-án **George Washington-díjjal** tüntette ki

Molnár Ágoston professzort,

az Amerikai Magyar Intézet munkáját kezdettől fogva irányító volt igazgatóját.

[Bővebben:](#)

KUTATÁSI HÍREK

Új kutatási programot indított a **Hodinka Antal Intézet**. A projekt címe: **Látható és működő kétnyelvűség?** A magyar nyelv hivatalos/hivatali használata a kárpátaljai Beregszászi járásban elméletben és gyakorlatban.

Elkezdődik az **Ukrán-Magyar Tudományos Műhely Nagy energiájú proton-proton és antiproton-proton rugalmas ütközések leírása pomeron(oka)t tartalmazó modellekkel** című kutatása az MTA Határon Túli Magyar Tudományosságért Ösztöndíj Program támogatásával.

Matematikai alkalmazások a közgazdaságban tárgyú kutatásra érkezik Domus Hungarica ösztöndíjjal a budapesti Corvinus Egyetemre **Debrenti Edit a Partiumi Keresztény Egyetemről**.

PUBLIKÁCIÓK

A közelmúltban jelent meg a **Kárpátalja évszámokban 1867-2010** című ukrán-magyar kétnyelvű kötet.

[Bővebben:](#)

3. oldal

A Magyar–Szerb Akadémiai Vegyes Bizottság magyar tagozata és az MTA

Történettudományi Intézete

kiadásában napvilágot látott **A szerb–magyar együttélés történetéhez.**

Források sorozat (sorozatszerkesztő: Glatz Ferenc és Gecsényi Lajos) első kötete, amelynek címe **Iratok a Vajdaság történetéhez a szerbiai levéltárakban, 1944–1948.** A kétnyelvű kötetet Katona Csaba szerkesztette, előszavát Glatz Ferenc elnök, akadémikus írta.

[Bővebben:](#)

A Scientia Kiadó gondozásában megjelent **Gáspár-Vér Katalin Financial and Economical Problems in the First Decade**

of the 21th Century című kötete.

[Bővebben:](#)

November 3-án a magyar tudomány napja alkalmából a székelyudvarhelyi Haáz Rezső

Múzeumban bemutatták **Furu**

Árpád Udvarhelyszék népi építészet című átfogó tudományos munkáját.

[Bővebben:](#)

Megjelent a **Román Akadémia magyar folyóirata, a Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények** (NyIrK) legújabb, 2011/1-es száma.

[Bővebben:](#)

Már nyomdában van, és hamarosan megjelenik **Jancsó Árpád Temesvár nyomtatott térképei 1850-2010** című

kétnyelvű kötete. A kutatást a Pro Renovanda és **az MTA Határon Túli Magyar Tudományosságért Ösztöndíj Program** is támogatta.

Készül a **lombhullató erdei fák és cserjék**

neveinek magyar-szerb szótára.

A szakszótár **Jódal István** munkája, előzménye a Magyar tudomány Délvidéken 2009 című kötetben jelent meg.

[Bővebben:](#)

SZERVEZETI HÍREK

Október 27-én **Kocsis Károly elnökletével újjáalakult az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottsága.**

[Bővebben:](#)

Szikura József, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora

a magyar tudomány napi ünnepségen jelentette be a **Fodor István Természettudományi Kutatóintézet megalapítását.**

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

4. oldal

Az *Eperjesi Egyetem* rektorátusának épületében november 10-én nyitották meg

a *Magyar Nyelv és Kultúra Intézetét*. Az intézet tudományos kutatásainak középpontjában *Kelet-Szlovákia magyarságának kultúrája és irodalma* áll, a képzés 2012-ben indul.

[Bővebben:](#)

RENDEZVÉNYEK

A magyar tudomány ünnepe idején külföldi magyar rendezvényeiből:

November 3-án *Tudományos műhelyek a kárpátaljai magyar tudományosság*

szolgálatában címmel került sor a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola bázisán működő kutatóintézetek közös rendezvényére.

[Bővebben:](#)

Átalakuló társadalmak és közösségi hálózatok címmel a *Kriza János*

Néprajzi Társaság november 3-án tudományos tanácskozást szervezett.

[Bővebben:](#)

A tehetséges tanulókkal való munka módszertana címmel rendezett

konferenciát az *Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kara Szabadkán*, november 3-án. *A magyar nyelv a többnyelvű Vajdaságban, a korszerű európai régiómodellben* címmel pedig november 12-én tudományos konferenciára került sor.

[Bővebben:](#)

Az *Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya* és az MTA

Kolozsvári Akadémiai Bizottság Egészségügyi Szakbizottsága november 4-én megtartotta *Az orvos- és gyógyszerésztudományi kutatások helyzete Marosvásárhelyen* című tudományos ülészakot.

[Bővebben:](#)

A Farkas Gyula Egyesület a Matematikáért és Informatikáért,

a Kolozsvári Területi Bizottság Matematikai, informatikai, csillagászati szakbizottságának társszervezésében *Matematika és informatika alkalmazásokkal* címmel november 4-6-án konferenciát szerveztek Szovátán.

[Bővebben:](#)

November 5-én a **Horvátországi Magyar Tudományos és Művészeti Társaság** Zágráb által szervezett rendezvényen **Szkála Károly** *A számítástechnika és informatika felhős szférája* címmel tartott előadást, november 19-én pedig **Márki Antal**: *Az ózonréteg állapota és a Nap ultraibolya sugárzása* című előadására kerül sor.

[Bővebben:](#)

A Jövő Embere – a „Homo Informaticus”. November 10-én átadták **A magyar tudományosság a Vajdaságban** pályázat díjait.

[Bővebben:](#)

A Vajdasági Magyar Tudományos Társaság november 12-én, 10. alkalommal szervezett tudományos tanácskozást, ezúttal *A délvidéki magyarság múltja, jelene és jövője* címmel.

[Bővebben:](#)

„Mihi, lokkon, vakonda...” **Az őrvideki magyar nyelv a legújabb kutatások tükrében** címmel kerekasztal-beszélgetésre került sor november 18-án **Alsóőrön az UMIZ és az Imre Samu Nyelvi Intézet** szervezésében.

[Bővebben:](#)

A romániai magyar nyelvjárások atlaszáról is tanácskoznak a Magyar Tudományos Akadémián november 23-án. Az **Egy elkészült és egy készülő magyar nyelvátlasz – kutatási tapasztalatok és perspektívák** című tudományos ülészakot az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya szervezi.

[Bővebben:](#)

A Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat tíz éve 2001-2011 címmel november 24-én konferenciát szerveznek a Magyar Tudományos Akadémián.

[Bővebben:](#)

A Magyar Regionális Tudományi Társaság november 24-25-én tartja meg IX. vándorgyűlését a Selye János Egyetemen **A vizek szerepe a területi fejlődésben. A Duna és a Tisza térségeinek fejlődési problémái és fejlesztési lehetőségei** címmel.

[Bővebben:](#)

A magyar tudomány napja Erdélyben című hagyományos őszi rendezvénysorozat idei fő eseménye november 25–26-án lesz Kolozsvárott a Protestáns Teológiai Intézet

6. oldal

dísztermében. A november 25-i plenáris ülés fő témája: ***Az erdélyi magyar tudomány a rendszerváltás után.*** Etnikai térfolyamatok a Kárpát-medencében címmel ***bevezető előadást tart Kocsis Károly, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke.***

[Bővebben:](#)

Ismét a tudományos világ központja volt Budapest. A Magyar Tudományos Akadémia, partnerszervezeteivel együttműködve, ***november 17-19.*** között ötödik alkalommal rendezte meg a világ egyik legnagyobb tudománydiplomáciai találkozóját, ***a World Science Forumot (WSF).***

[Bővebben:](#)

A berlini székhelyű Német-Magyar Társaság (Deutsch-Ungarische Gesellschaft) szervezésében október 15–16-án került sor ***a II. Forum Hungaricum*** rendezvénysorozat keretében a budapesti ELTE BTK Történeti Tanszéke könyvtárában a ***Nemzetiségek – kisebbségek a Kárpát-medencében*** (Nationalitäten – Minderheiten im Karpatenbogen) című nemzetközi konferenciára.

[Bővebben:](#)

Kovács András művészettörténész, az MTA külső tagja, a Kolozsvári Akadémiai Bizottság társadalomtudományi alelnöke október 20-án tartotta akadémiái ***székházában, Erdély fejedelmeinek gyulafehérvári palotája*** címmel.

[Bővebben:](#)

A kolozsvári (romániai magyar) néprajzoktatás és -kutatás története címmel tudományos konferenciát rendeztek Kolozsváron október 21-én.

[Bővebben:](#)

A Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének Ostravai Alapszervezete szervezésében ***H. Tóth István egyetemi tanár*** október 21-én előadást tartott Liszt Ferenc születésének 200. évfordulója alkalmából.

[Bővebben:](#)

A Babeş-Bolyai Tudományegyetem BTK Magyar Irodalomtudományi Intézete vendégtanár programja keretében ***Jankovics József,*** az MTA Irodalomtudományi Intézetének igazgatóhelyettese és ***Kőszeghy Péter,*** a Balassi Kiadó igazgatója tartott előadásokat október 25-én ***Kolozsváron.***

[Bővebben:](#)

mkic **Brünnben** november 2-án
 **A szlovákiai magyarok
 1938-ban** címmel tartott
 előadást **Simon Attila** történész, a rév-
 komáromi Selye János Egyetem tanára.

[Bővebben:](#)

 Két előadást tartott november
 2-án a **New York-i Magyar
 Kulturális Intézetben Stark
 Tamás**, a történettudomány
 kandidátusa, az MTA Történettudományi
 Intézet tudományos főmunkatársa
**Holocaust discourses in Hungarian
 public life**, illetve **A Szovjetunió
 kényszermunkatáborainak magyar
 rabjairól 1944 és 1955 között** címmel.

[Bővebben:](#)

 Az **Erdélyi Magyar
 Műszaki Tudományos
 Társaság** november 3-6-án Csíksomlyón
 rendezte meg a **XVIII. nemzetközi
 vegyészkonferenciát**.

[Bővebben:](#)

 **The State of Hungarian Science
 in 2011** címmel tartott előadást
Vizi E. Szilveszter agykutató, az MTA volt
 elnöke a **New York-i Magyar Ház**
 Könyvtárában november 8-án.

[Bővebben:](#)

mkic A **Csehországi Magyar
 Orvosok Társulata** november
 12-én Prágában megrendezte az
5. Csehországi Magyar Orvostalálkozót.

[Bővebben:](#)

 November 19-én, a **berlini
 Magyar Egyesület** szervezésében
Kende Péter professzor,
 a Magyar Tudományos Akadémia külső
 tagja német nyelvű előadást tart **Ohne
 Imre Nagy hätte es 1956 in Ungarn
 keine Revolution gegeben** címmel
 a berlini Collegium Hungaricumban.

[Bővebben:](#)

Nyugati Hírlevél A **columbusi
 Magyar Kultúra Baráti Kör** november
 20-án **A Fasori Gimnázium a világ
 legkiemelkedőbb oktatási intézménye**
 címmel előadást szervez az ohioi
 Columbusban arról a gimnáziumról, mely
 számos Nobel-díjast adott a világnak.

[Bővebben:](#)

AMKI **Alice Reininger**,
 az Universität für angewandte Kunst,
 Wien tanára, az **Ausztriai Magyar
 Kutatóintézet** szervezésében november
 22-én előadást tart Bécsben **Freimaurerei
 im 18. Jahrhundert. Die Draskovich-
 Observanz. Ein Arbeitsprogramm für
 das Königreich Ungarn und für das
 Dreieinig Königreich Dalmatien**,

Kroatien und Slawonien in der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts címmel.[Bővebben:](#)

November 24-27-én rendezik meg **Újvidéken a 10. vajdasági magyar tudományos diákköri konferenciát (VMTDK)**.

Plenáris előadó: **Pálinkás József, az MTA elnöke.**

[Bővebben:](#)

Élenjáró magyarok: A magyarság jó hírneve a nagyvilágban címmel

rendezi meg 51. kongresszusát a **Magyar Társaság Clevelandben** november 25-27-én.

[Bővebben:](#)

Az Ukrán Nemzeti Tudományos Akadémia Elektronfizikai Kutatóintézetében döntöttek arról, hogy **2002 májusában**, nyolcadik alkalommal, Ungváron rendezik meg a **Bolyai-Gauss-Lobacsevszkij (BGL-8) Nem euklidészi geometria a modern fizikában és matematikában című nemzetközi konferenciát**. Az ülésen részt vett Jenkovszky László, az Ukrán-magyar Tudományos Műhely vezetője és Spenik Ottó, az intézet igazgatója, mindketten a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjai.

A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

Gábor Zoltán, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja, professzor emeritus, a **Bolyai Tudományegyetem volt dékánja** Bánffyhunyadon született, 1924. október 24-én.

Kutatási területei: **részecskefizika, általános relativitáselmélet, elméleti mechanika.**

[Bővebben:](#)

Elhunyt Murvai Olga egyetemi tanár, nyelvész, az MTA külső köztestületi tagja.

[Bővebben:](#)

A New York-i Magyar Tudományos Társaság november 4-ei konferenciájához kapcsolódva (erről a hírlevél

előző számában olvashattak) **Szabó Zoltán matematikus professzornak és Petskó Gergely biokémikus professzornak** átnyújtják a **Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagságáról** szóló oklevelet.

[Bővebben:](#)

November 3-án az Illyés Gyula Archívumban emlékeztek meg **Nagy Károlyról, az amerikai magyar szellemi és politikai közélet** idén elhunyt **jeles személyiségéről**,

a nyugati magyarsággal kiépített kapcsolatok egyik szervezőjéről, az anyanyelvi mozgalom egyik kezdeményezőjéről.

[Bővebben:](#)

ÉVFORDULÓK, TUDOMÁNYTÖRTÉNET

**A Fórum
Kisebbségkutató Intézet**
decemberben ünnepli
megalakulásának 15. évfordulóját.

Ebből az alkalomból A magyar tudományos intézményrendszer fejlődése Szlovákiában címmel december 2-án szakmai konferenciát rendeznek Somorján.

[Bővebben:](#)

**10 éves a Hodinka Antal
Intézet**, mely a Limes
Társadalomkutató Intézet
egyik jogutódaként, illetve
a Magyar Tudományos

Akadémia határon túli magyar nyelvészeti kutatóhely-hálózata ukrainai intézeteként alakult meg 2001-ben. Az évfordulóra megjelent az intézet bibliográfiája.

[Bővebben:](#)

Ugyancsak 10 éves a **II. Rákóczi Ferenc
Kárpátaljai Magyar Főiskola Lehoczky
Tivadar Kutatóintézete.**

[Bővebben:](#)

10 éves a Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat.

[Bővebb hírünk a magyar tudomány napja rendezvényei között.](#)

405 éve született Pozsonyban
**első magyar nyelvű
tudományos kertészeti
kézikönyvünk szerzője,**
egyszersmind első gyümölcskutatónk,
Lippai János.

[Bővebben:](#)

295 évvel ezelőtt született Késmárkon
Pfeiffer Mihály orvos, a **magyarországi
indigógyártás kezdeményezője.**

[Bővebben:](#)

165 évvel ezelőtt született
Nagyszombatban **Pantocsek
József botanikus,**
mikropaleontológus, orvos,
a **mikrofotográfia első magyarországi
alkalmazója.**

[Bővebben:](#)

140 esztendeje született
Bágyonban **Pálffy Mór**
geológus, az egyik legkiválóbb
magyar földtani térképező,
az erdélyi hegységek erupciós
és petrográfiai vizsgálatának, gyűrődési
jelenségeinek kutatója.

[Bővebben:](#)

10. oldal

FELHÍVÁSOK

Magyarország útjára
indította a külhoni
magyarságot megszólító
kezdeményezését,

a **Nemzeti Regisztert**, amely október
17-étől **honlap formájában** elérhető.

[Bővebben:](#)

2012. március 29–30-án
Beregszászban

**Társadalom-földrajzi
kihívások a XXI.**

század Kelet-Közép-Európájában
címmel nemzetközi földrajzi konferenciát
rendeznek.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

11. oldal

Az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság hírlevele.

2011/2. szám.

Felelős kiadó: Kocsis Károly elnök.

Szerkeszti a szerkesztő bizottság.

1112 Budapest, Budaörsi út 45.

mtk@office.mta.hu

